

Jaarplan IBT Generiek 2023

Inleiding

Het Rijk maakt wetten waarin taken zijn opgenomen die lagere overheden moeten uitvoeren zoals bijvoorbeeld het verlenen van bouwvergunningen of het huisvesten van een aantal verblijfsgechtigden. Sinds 2012 is bepaald dat Gedeputeerde Staten erop toezien dat lagere overheden zoals gemeenten deze taken ook volledig uitvoeren.

Vorig jaar hebben Gedeputeerde Staten beleid vastgesteld op welke van deze taken zij actief toezicht houden en hoe dat toezicht wordt uitgevoerd. Ieder jaar stelt GS daarop ook een jaarplan vast waarin concreet is opgenomen welke toezichtsactiviteiten dat jaar worden uitgevoerd binnen de kaders van het beleid. Dat jaarplan is ook de (wettelijke) basis voor het opvragen van informatie bij de lagere overheden.

Vanwege voorgenomen wijzigingen in wet- en regelgeving en continue (landelijke) ontwikkelingen op het gebied van interbestuurlijk toezicht en medebewindstaken is nagedacht over een andere invulling van het toezicht in 2023 ten opzichte van voorgaande jaren. Niet alle taken en activiteiten zoals die voorgaande jaren werden uitgevoerd zullen in 2023 op dezelfde wijze worden uitgevoerd. Daarnaast komt van verschillende ministeries steeds vaker de vraag om toezicht te houden op bepaalde sectorale beleidsterreinen en wetten of onderdelen daarvan.

Uitgangspunt blijft het uitvoeren van het beleid 2022-2025 dat in 2021 is vastgesteld. Om te kunnen reageren op actuele ontwikkelingen wordt in dit jaarplan 2023 niet alleen beschreven welke activiteiten in 2023 worden uitgevoerd, maar ook de wijze waarop om het interbestuurlijk toezicht zo doelmatig mogelijk in te zetten.

In dit jaarplan wordt vooral gekeken naar de invulling van het toezicht op het omgevingsrecht. Op het moment van schrijven van het jaarplan staat nog steeds de inwerkingtreding van de Omgevingswet gepland op 1-7-2023. De manier waarop gemeenten moeten werken onder de Omgevingswet is significant anders dan onder het huidige regime. Dit heeft gevolgen voor de bedrijfsvoering van gemeenten en hun VTH-beleid waar IBT jaarlijks op toetst. Het is niet reëel te verwachten dat de gemeenten alle taken volledig naar behoren uitvoeren. Het accent van het toezicht omgevingsrecht 2023 ligt dan ook op zaken die gemeenten voor de inwerkingtreding op orde moeten hebben ten behoeve van een soepele overgang naar het nieuwe wettelijke regime.

Huidige situatie

Beleid en Keuzes

In 2021 heeft GS IBT beleid vastgesteld dat loopt tot en met 2025. We hebben gemeend in dit jaarplan voor een andere operationele insteek te kiezen om doelmatiger toezicht te kunnen houden. Dit uiteraard zonder de strategische uitgangspunten van het beleid los te laten.

In het beleid is de keus gemaakt om in ieder geval actief toezicht te houden op de domeinen:

- Omgevingsrecht (OR)
- Informatie en archiefbeheer (IAB)
- Huisvesting verblijfsgelegenheden (HVG)

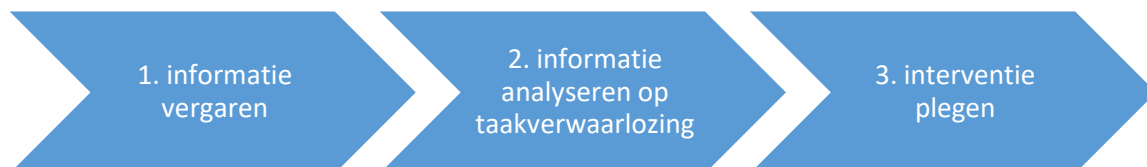
Voor alle domeinen worden de volgende wijzen van toezicht onderscheiden:

- Systematisch: ieder jaar terugkerend cyclisch toezicht betreft alle gemeenten
- Thematisch: verdieping op een bepaald onderwerp op basis van risico of maatschappelijk belang
- Incidentgericht: toezicht op basis van meldingen van derden (burgers, bedrijven)
- Casus gericht toezicht: kortdurend onderzoek op basis van actueel onderwerp met groot maatschappelijk belang

Op basis van deze kaders wordt invulling gegeven aan het jaarplan 2023 voor het omgevingsrecht en HVG.

Toezichtssystematiek

De grondslag voor de gewijzigde operationele insteek is het onderscheiden in 3 fasen voor alle vormen van toezicht te weten:

In dit jaarplan wordt per domein beschreven op welk onderwerpen en met welke diepgang we in 2023 de informatie gaan ophalen en gaan analyseren. Als uit reeds lopend of afgerond onderzoek blijkt dat er sprake is van taakverwaarlozing dan is er geen keuze en wordt te allen tijde de interventieladder opgelopen (fase 3).

Het werk wordt op basis van de volgende prioritering opgepakt:

1. Bestaande interventies worden afgerond totdat de taakverwaarlozing is opgeheven.
2. Klachten of incidenten worden opgepakt
3. Cyclisch toezicht wordt uitgevoerd
4. Thematisch toezicht wordt uitgevoerd

Het doen van analyses voor het cyclisch toezicht is afhankelijk van wanneer de toezichtsinformatie wordt aangeleverd. Voor HVG wordt iedere maand toezichtinformatie aangeleverd waarop wordt gemonitord. In januari en juli wordt een feitelijk analyse gedaan of er sprake is van

taakverwaarlozing. Bij OR worden vanaf juli de gegevens aangeleverd voor het cyclische toezicht op basis waarvan een oordeel wordt gevormd. Onder “Omgevingsrecht” en “Huisvesting verblijfsgerechtigden” wordt per domein de verdere invulling beschreven.

Vanwege de huidige formatie worden alle taken op OR en HVG opgepakt door de teamsenior en de specialisten van interbestuurlijk toezicht omgevingsrecht op basis van de prioriteiten. Omdat van tevoren niet is in te schatten met hoeveel klachten of incidenten we te maken krijgen en hoe door gemeenten invulling wordt gegeven aan de taken op gebied van HVG Wordt er geen nadere planning gemaakt of uren gekoppeld aan werkzaamheden. Het uitvoeren van de thematische toezichtsonderzoeken heeft de laagste prioriteit en is dan ook de zogenaamde sluitpost voor de inzet in 2023.

Aanvullende taken

Op dit moment is men op veel domeinen aan het kijken of interbestuurlijk toezicht op basis van de Wrgt verplicht kan worden ingezet. Een en ander komt terug in nieuwe wetgeving maar dit gebeurt ook door bestuurlijke afspraken te maken tussen Rijk, IPO en VNG waarbij het IPO zich committeert om toezicht te houden of gegevens aan te leveren op dat betreffende domein of onderwerp. Zaken die op dit moment spelen en kunnen leiden tot een vorm van verplicht toezicht door IBT zijn:

1. Intensivering toezicht en handhaving HVG
2. Toezicht op huisvesting asielzoekers
3. Toezicht op omgevingsdiensten en dan met name de opvolging van aanbevelingen die volgen uit visitaties (zoals Commissie van Aartsen heeft aanbevolen)
4. Toezicht op het domein cultureel erfgoed en archeologie op basis van de indicatoren waar op dit moment over wordt gesproken in een landelijke werkgroep naar aanleiding van het rapport Lappendeken.
5. Toezicht op het gebruik en de kwaliteit van milieueffectrapportages. (Er wordt op dit moment onderzoek naar gedaan analoog aan onderzoek van Van Aartsen op de kwaliteit van omgevingsdiensten)
6. Toezicht vanwege de nieuwe Wet Versterking Regie Volkshuisvesting

Op dit moment worden bovenstaande zaken nog verder uitgewerkt en is niks definitief. In dit jaarplan wordt dan ook geen rekening gehouden met deze ontwikkelingen.

Omgevingsrecht

In 2023 wordt uitvoering gegeven aan het interbestuurlijk toezicht in het domein omgevingsrecht zoals in het beleid is opgenomen. In volgorde van prioriteit wordt hieronder per toezichtsfase beschreven wat we in 2023 gaan doen.

Bestaande Interventies

Onder bestaande interventies wordt verstaan het monitoren of verder oplopen van de interventieladder bij gemeente waarbij taakverwaarlozing is geconstateerd en die op trede 3 van de interventie ladder staan. Ook aan gemeenten waarbij in 2023 wordt geconstateerd dat er sprake is van taakverwaarlozing krijgen de prioriteit van bestaande interventies.

Een aantal gemeenten staan in 2022 op trede 3 van de interventieladder en worden in 2023 gemonitord op basis van een plan van aanpak.

1. Monitoring Procescriteria: 7 gemeenten
2. Monitoring Structuurvisie: 7 gemeenten
3. Monitoring Bestemmingsplannen: 3 gemeenten
4. Monitoring actuele woonvisie: 1 gemeente

De bestaande interventies worden als volgt opgepakt:

Informatie vergaren

1. Informatie wordt verkregen op basis van afspraken uit het plan van aanpak en de monitoringsgesprekken

Informatie analyseren op taakverwaarlozing

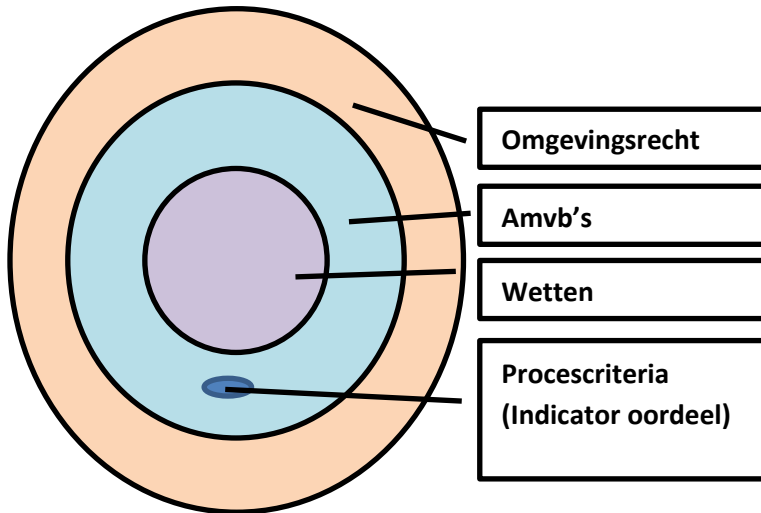
1. Op basis van de lijst van gemeenten die zijn gemaand om hun bestemmingsplannen en structuurvisies op orde te krijgen wordt getoetst of zij dit al hebben gedaan
2. Op basis van de lijst van gemeenten die zijn gemaand om hun dossierstatus op orde te brengen voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt getoetst of zij dit hebben gedaan

Interventie plegen

1. Van gemeenten die op 1-1-2023 op trede 3 of hoger staan (plan van aanpak gemeenten) wordt monitoring en opvolgingsgesprekken onverkort voortgezet.
2. Afhankelijk van of de Omgevingswet wederom wordt uitgesteld ontvangen de gemeente die hun dossierstatus niet op orde hebben een bestuurlijke brief dat dossierstatus op orde moet zijn. Als de Omgevingswet op 1 juli 2023 in werking is getreden is dit overbodig

Cyclisch toezicht

Op basis van de toets of gemeenten aan de procescriteria voldoen kregen de gemeenten in het verleden ieder jaar een oordeel of ze de VTH-taken adequaat, redelijk adequaat of niet adequaat uitvoeren. Veel gemeenten hebben zich verbeterd ten opzichte van voorgaande jaren en de scores lijken gestabiliseerd. Het systeem van beoordelen lijkt enigszins uitgewerkt en achterhaald.

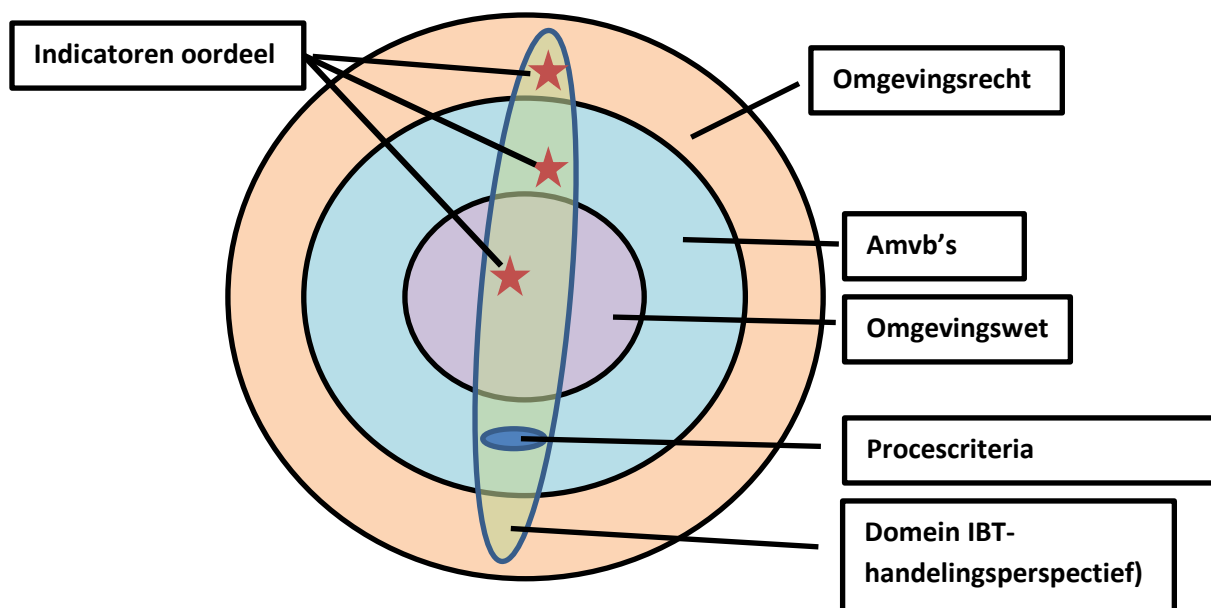

Daarnaast maken de procescriteria maar een klein onderdeel uit van het gehele omgevingsrecht (zeker onder de Omgevingswet) en toetst IBT steeds vaker op basis van quickscans waarbij het aantal indicatoren waarop wordt getoetst niet representatief is om verantwoord een oordeel te kunnen geven.

Binnenkort treden de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging in werking. Deze twee wetten hebben grote effecten op de documenten van de procescriteria en daarmee op de beoordeling van de stukken. Het is daarom gerechtvaardigd om in 2023 niet zozeer inhoudelijk te toetsen aan de procescriteria maar eerder aan actualiteit en volledigheid van de stukken.

Om vroegtijdig mogelijke problemen bij gemeenten te signaleren blijft het van waarde om gemeenten te beoordelen. Om de waarde van deze beoordeling te vergroten gaat IBT de gemeenten op meerdere indicatoren toetsen één en ander zoals in het beleid al is aangegeven. Deze indicatoren zullen zich niet alleen toespitsen op de procescriteria of de VTH-taken maar op een breed palet van medebewindstaken in het omgevingsrecht. Voor 2023 wordt een oordeel gebaseerd op:

1. De volledigheid en actualiteit van de 6 documenten uit de procescriteria;
2. De dekking van bestemmingsplannen;
3. De dekking van structuurvisies;
4. Het op orde hebben van statussen van dossiers;
5. Het hebben van een actuele Woonvisie.

In een bestuurlijke brief aan alle gemeenten is ook aangegeven dat een afweging wordt gemaakt of het hebben van een actuele woonvisie ook wordt meegenomen in het cyclisch toezicht voor 2023. Dit wordt in 2023 uitgevoerd en meegenomen in de beoordeling.

Het cyclisch toezicht wordt in 2023 als volgt opgepakt:

Informatie vergaren

1. Van alle gemeenten (inclusief OD's) in Noord-Holland willen we de volgende documenten ontvangen:
 - a. VTH-beleid 2023;
 - b. Uitvoeringsprogramma 2023;
 - c. Jaarverslag 2022;
 - d. Beleidsevaluatie 2022;
 - e. De vaststellingsbesluit van het college van bovenstaande documenten;
 - f. Bewijs van toezending aan de gemeenteraad van bovenstaande documenten.
2. 1 juli 2023 wordt het dashboard bestemmingsplannen/structuurvisies geactualiseerd
3. 1 juli 2023 worden de dossierstatussen van het dashboard Kadaster opgenomen

Informatie analyseren op taakverwaarlozing

1. De documenten (informatie vergaren onder 1) worden getoetst aan volledigheid en actualiteit
2. Op basis van de lijst van gemeenten die in 2022 zijn gemaand om hun bestemmingsplannen en structuurvisies op orde te krijgen wordt getoetst of zij dit al hebben gedaan
3. Op basis van de lijst van gemeenten die in 2022 zijn gemaand om hun dossierstatus op orde te brengen voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt getoetst of zij dit hebben gedaan

Interventie plegen

1. Van gemeenten die op 1-1-2023 op trede 3 of hoger staan (plan van aanpak gemeenten) wordt monitoring en opvolgingsgesprekken onverkort voortgezet.
2. Alle gemeenten ontvangen een bestuurlijke beoordelingsbrief met een totaaloordeel of zij voldoende of onvoldoende uitvoering geven aan het omgevingsrecht op basis van de

volgende indicatoren: procescriteria, woonvisie, bestemmingsplannen, structuurvisies en dossierstatussen (zie bijlage). In de brief wordt ook opgenomen:

- a. Afhankelijk van of de Omgevingswet wederom wordt uitgesteld ontvangen de gemeente die hun dossierstatus niet op orde hebben dat dossierstatus op orde moet zijn. Als de Omgevingswet op 1 juli 2023 in werking is getreden, is dit overbodig;
- b. Gemeenten van wie hun documenten voor de procescriteria niet volledig of actueel zijn wordt in de bestuurlijke beoordelingsbrief aangegeven dat dit in 2024 op orde moet zijn;
- c. Van gemeenten die geen actuele woonvisie hebben wordt het college verzocht aan te geven wanneer zij een actuele woonvisie ter vaststelling aan de raad gaan aanbieden.

Themaonderzoek Externe veiligheid

Omdat we met het thema onderzoek externe veiligheid al in een zeer ver gevorderd stadium van informatie verzamelen en van analyse zitten, is het niet doelmatig dit onderzoek in omvang, diepgang en organisatie aan te passen. In dit themaonderzoek zijn twee toezichtsvragen geformuleerd. Voor de activiteiten die in 2023 worden uitgevoerd voor het themaonderzoek wordt een onderscheid gemaakt in de twee deelvragen.

Deelvraag 1: Hebben de gemeenten de risico's van gevaarlijke stoffen ingevoerd in het Register Risicosituaties Gevaarlijke Stoffen zoals de wet voorschrijft?

Informatie vergaren

1. Dit heeft nog niet plaatsgevonden en heeft onder andere te maken met het overzetten van het register. Zodra we het signaal krijgen dat het register betrouwbaar is wordt de benodigde informatie bij de gemeenten en uit het register opgehaald

Informatie analyseren op taakverwaarlozing

1. Onderdeel van het analyseren is het valideren van de informatie op volledigheid en betrouwbaarheid
2. Vervolgens wordt de vergelijking gemaakt tussen de vergunningen voor de activiteiten die een veiligheidsrisico in zich hebben en het register. Als de activiteiten met een veiligheidsrisico niet zijn geregistreerd in het register is er sprake van taakverwaarlozing

Interventie plegen

1. Op het moment dat taakverwaarlozing is geconstateerd moet eerst worden bekeken of de taakverwaarlozing is op te heffen in het regime zoals er op dat moment heerst (oude wetgeving of Omgevingswet).
2. Als er sprake is van taakverwaarlozing dat is op te heffen wordt de interventie ladder opgelopen te beginnen met trede twee het verifiëren van de taakverwaarlozing.

Deelvraag 2: Zijn er kwetsbare activiteiten mogelijk gemaakt binnen bepaalde risicocontouren?

Informatie vergaren

1. Op datagedreven wijze is alle informatie met betrekking tot risicocontouren (bron Atlas voor de Leefomgeving) en kwetsbare objecten (bron de BAG) verzameld.

2. Er moet nog een goede validatieslag volgen, de gegevens lijken 80 à 90% betrouwbaar maar nog niet 100% betrouwbaar

Bijkomend probleem is dat vanwege de inwerkingtreding van de Omgevingswet de gegevens worden overgezet naar het DSO. In hoeverre dit van invloed is op de betrouwbaarheid van de al verzamelde informatie is onduidelijk

Informatie analyseren op taakverwaarlozing

1. Op data gedreven wijze is een instrument gemaakt om te analyseren of er mogelijk kwetsbare objecten binnen een risicocontouren liggen. De uitkomsten van deze analyse geeft een hele duidelijke indicatie maar geen directe uitkomst of er sprake is van taakverwaarlozing
2. Of er sprake is van taakverwaarlozing moet op basis van de indicatie uit 2a handmatig de bestemmingsplannen worden nagekeken.

Interventie plegen

1. Als er sprake is van taakverwaarlozing is het oplopen van de interventie ladder noodzakelijk, immers dit thema onderzoek heeft de hoogste prioriteit gekregen op basis van de grootste effecten bij taakverwaarlozing te weten overschrijding van letaliteitsgrenzen. Dus iedere gemeente waarbij taakverwaarlozing wordt geconstateerd wordt de interventieladder opgelopen te beginnen bij trede twee het verifiëren van de taakverwaarlozing bij de gemeente.

Deelvraag 2 wordt in 2023 verder opgepakt en zo mogelijk als deelrapport aan het college gepresenteerd.

De volgende analysestappen moeten hiervoor nog worden doorlopen:

1. Het dashboard definitief valideren
2. Van de kwetsbare objecten binnen veiligheidscontouren van het dashboard worden:
 - a. De vergunningen gelicht
 - b. Bestemmingsplannen nagekeken
 - c. Conclusie getrokken of er sprake is van taakverwaarlozing

Op basis van deze constatering wordt in 2023 de rapportage opgesteld.

Themaonderzoek Woonvisie

De reden om het hebben van actuele woonvisie in 2023 als themaonderzoek op te pakken is:

1. Dat het een actuele verplichting in de Woningwet betreft is wellicht bij nog niet alle gemeenten onder de aandacht gebracht;
2. Het huisvestingsvraagstuk is op dit moment een van de grootste maatschappelijke opgaves, waarbij het hebben van een actuele woonvisie noodzakelijk is om deze opgave doelmatig aan te pakken. Het is daarom onverantwoord dat gemeenten geen actuele woonvisie hebben.

Informatie vergaren

1. Alle gemeenten verzoeken de volgende documenten op te sturen:
 - a. De meest actuele woonvisie
 - b. Het raadsbesluit van vaststelling van de woonvisie

Informatie analyseren op taakverwaarlozing

2. Op basis van de documenten onder 1 toetsen of de gemeente een actuele woonvisie heeft (< 5 jaar)

Interventie plegen

3. Als de gemeente geen actuele woonvisie heeft, de interventieladder oplopen te beginnen bij trede 3 het college verzoeken aan te geven wanneer zij de gemeenteraad woonvisie ter vaststelling wil aanbieden zijnde uiterlijk 1 januari 2024

Meldingen en incidenten

Het afhandelen van meldingen en incidenten vindt het gehele jaar plaats en heeft hoge prioriteit.

Het meldingen- en incidentenproces is als volgt:

1. De melding of incident wordt toegewezen aan een behandelaar
2. De behandelaar neemt contact op met melder waarin hij/zij/hen uitlegt wat men van IBT kan verwachten en wat de vervolgstappen zijn voor deze specifieke melding
3. Zo nodig wordt nadere informatie ingewonnen bij melder, gemeente of derde partij
4. Informatie wordt geanalyseerd of sprake is van taakverwaarlozing.
 - a. Als er geen sprake is van taakverwaarlozing wordt dit aan melder aangeven en zo nodig aan gemeente of derde partij
 - b. Als wel sprake lijkt van taakverwaarlozing wordt de interventieladder opgelopen te beginnen bij trede 2 verifiëring bij de gemeente.
5. Als na verifiëring blijkt dat er sprake is van taakverwaarlozing dan wordt de ladder opgelopen tot trede 3 en komt de gemeente in het lijstje te staan van bestaande interventies.

Huisvesting verblijfsgerechtigden

Voor huisvesting van verblijfsgerechtigden is alleen cyclisch toezicht van toepassing en wordt in 2023 op de volgende wijze opgepakt:

Informatie vergaren

1. Iedere maand ontvangt interbestuurlijk toezicht van het COA een overzicht van geplaatste verblijfsgerechtigden per gemeente.
2. Ieder half jaar (1-1 en 1-7) ontvangt interbestuurlijk toezicht van het COA een overzicht per gemeente of de taakstelling van het afgelopen jaar is gehaald.

Informatie analyseren op taakverwaarlozing

1. Iedere maand wordt een overzicht gegenereerd per gemeente hoeveel verblijfsgerechtigden nog moet worden gehuisvest.
2. Ieder halfjaar wordt een overzicht gegenereerd per gemeente in hoeverre de taakstelling van het afgelopen half jaar en het halfjaar daarvoor is gehaald en of op basis daarvan sprake is van taakverwaarlozing en de interventie ladder moet worden opgelopen.

Interventie plegen

1. De interventie wordt gecontinueerd bij gemeenten waarvan de interventieladder inmiddels is opgelopen
2. Bij gemeenten waarvan sprake is van taakverwaarlozing wordt de interventieladder opgelopen.

3. Ieder half jaar krijgen alle gemeenten een bestuurlijke brief waarin opgenomen:
 - a. De resultaten van het afgelopen half jaar;
 - b. De nieuwe taakstelling;
 - c. En de te verwachte resultaatsverplichting voor het lopende halfjaar.
4. Ieder jaar wordt met de medewerkers van het COA een vlootshouw gehouden van gemeenten waarbij taakverwaarlozing is geconstateerd of die aandacht te verdienen.

Naast de feitelijke toezichtstaken blijft er van IBT-aandacht en inzet voor een Interprovinciale informatie- en analyse aanpak (dit is voor iedere provincie gelijk).